

Främjande av barns delaktighet inom barnskyddsinstitutioner

En litteraturstudie

Thomas Kreander & Toni Kuuva

Examensarbete / Degree Thesis

Det sociala området

2022

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	7566, 7567
Författare:	Toni Kuuva & Thomas Kreander
Arbetets namn:	Främjande av barns delaktighet inom barnskyddsinstitutioner – en litteraturstudie
Handledare (Arcada):	Arla Cederberg
Uppdragsgivare:	Barnavårdsföreningen i Finland r.f
<p>Abstrakt:</p> <p>Barn och unga som bor på olika barnskyddsinstitutioner har rätt till att vara delaktiga i ärenden som berör deras liv. Hur delaktigheten upplevs kan dock vara väldigt olika från barnets och den professionellas synvinkel. Syftet med denna studie har varit att framställa hur delaktighet främjas på barnskyddsinstitutioner och hur delaktighet upplevs av både klienten och den professionella. Målgruppen i denna studie är klienterna som bor på barnskyddsinstitutionerna och professionella som jobbar i dem. I studien tas det fram hur delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutioner. I denna studie har det utgått från tidigare forskning som behandlar delaktighet och främjande av delaktighet. I den teoretiska referensramen tas det upp fakta och olika delaktighetsfrämjande arbetssätt. Våra två frågeställningar är, <i>Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionens arbete ur klientens perspektiv</i> samt <i>Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionens arbete ur professionellas synvinkel</i>. Som metod för studien valdes en litteraturstudie och som analysmetod innehållsanalys, där det använts 10 stycken artiklar som analyserats. Resultatet av studien besvarar frågeställningarna och reflekteras till den teoretiska referensramen och tidigare forskning som använts.</p>	
Nyckelord:	Delaktighet, Barnskydd, Barnskyddsinstitution, Bemötande, Delaktighetsfrämjande arbete
Sidantal:	52
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	7566, 7567
Author:	Toni Kuuva & Thomas Kreander
Title:	Promoting children`s participation in child welfare institutions - a literature study
Supervisor (Arcada):	Arla Cederberg
Commissioned by:	Barnavårdsföreningen i Finland r.f
Abstract:	
<p>Children or young people living in different institutions have the right to be involved in matters concerning their care. How the participation is experienced can, however, be very different from the child's and the professional's point of view. The purpose of this study has been to present how participation is promoted in child welfare institutions and how participation is experienced by both the client and the professional. The target group in this study has been the clients who live in the institutions and professionals who work in them. The study shows how participation is promoted within child welfare institutions. In this study, it has been based on old studies as well as literature that deals with participation and the promotion of participation. The theoretical frame of reference addresses facts that have been written previously on the subject and in the results, articles that corresponded to the question have been used. Our two issues are, <i>How can participation be promoted in the work of child welfare institutions from the client's perspective</i> and <i>How can participation be promoted in the work of child welfare institutions from the point of view of professionals</i>. The study has been delimited so that in the article search, articles have been selected that correspond to the keywords. The results compare the theoretical frame of reference and the results analysis, where our own opinions on the subject and suggestions for further research are also found. A literature study was chosen as the method for the study, using 10 articles that were analyzed and presented in the results analysis.</p>	
Keywords:	Participation, Child welfare institutions, Treatment, Participating promoting work
Number of pages:	52
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	7566, 7567
Tekijä:	
Työn nimi:	Lasten osallisuuden edistäminen lastensuojelulaitoksissa - kirjallisuuskatsaus
Työn ohjaaja (Arcada):	Arla Cederberg
Toimeksiantaja:	Barnavårdsföreningen i Finland r.f
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Lastenkodeissa asuvilla lapsilla tai nuorilla, on oikeus olla osallisena heidän hoitoaan koskevissa asioissa. Osallisuuden kokeminen voi kuitenkin olla erilaista lapsen ja ammattilaisen näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on esitellä, miten osallisuutta edistetään lastensuojelulaitoksissa ja miten asiakkaat sekä ammattilaiset kokevat osallisuuden. Kohderyhmänä tutkimuksessa on lastensuojelulaitoksissa asuvat nuoret sekä heidän kanssaan työskentelevät ammattilaiset. Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on kirjallisuuskatsaus, joka perustuu kymmeneen (10) aikaisempaan tutkimukseen aiheeseen liittyen. Viitekehys muodostuu teoriasta joka on katsottu olevan hyödyksi tutkimukselle. Tutkimuskysymykset ovat, <i>Miten edistää osallisuutta lastensuojelunlaitoshoidossa asiakkaan näkökulmasta</i> ja <i>Miten edistää osallisuutta lastensuojelunlaitoshoidossa ammattilaisten näkökulmasta</i>. Tämän opinnäytetyön tulos vastaa tutkimuskysymyksiin. Tulokset keskustelussa esitetään yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia aiemman tutkimuksen, viitekehysten sekä tulosanalyysin välillä.</p>	
Avainsanat:	Osallisuus, Lastensuojelu, Lastenkoti, Kohtaaminen, Osallisuutta edistävä työ.
Sivumäärä:	52
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	Inledning	6
2	Barnskyddslagen och institutionsvård inom barnskyddet i Finland	7
3	Tidigare forskning	8
4	Syfte och frågeställningar	13
5	Teoretisk referensram	13
5.1	Delaktighet för barn och unga	13
5.2	Delaktighetsfrämjande arbetsätt	14
5.3	Relationen mellan de professionella och klienten	17
6	Metod	18
6.1	Allmän litteraturstudie	18
6.2	För- och nackdelar med vald metod	19
6.3	Insamling av material och tillvägagångssätt	20
6.4	Inklusions - och exklusionskriterier	20
6.5	Innehållsanalys	21
6.6	Etiska överväganden	23
7	Resultat	23
7.1	Delaktighet ur klientens perspektiv	24
7.2	Delaktighet ur professionellas perspektiv	28
8	Diskussion	33
8.1	Resultatdiskussion	34
8.2	Metoddiskussion	38
8.3	Förslag till vidare forskning	39
8.4	Slutord	40
	Källor	41
9	Bilagor	45
9.1	Översiktstabell 1	45
9.2	Översiktstabell 2	45

1 INLEDNING

Delaktighet är känslan av att man får påverka sitt eget liv och uttrycka sin åsikt - och att någon också reagerar på dem. Alla barn och unga som är klienter inom barnskyddet bör också höras i deras dagliga liv samt stöda deras möjligheter att vara involverade i att påverka. Barnets rätt att vara med i alla frågor som rör honom eller henne är mycket starkt skyddad i den finska lagstiftningen.(Barnskyddslag 13.4.2007/417 § 5). Den finska Barnskyddslagen betonar konsekvent att barnen har alltid rätten att få information om frågor som berör dem samt uttrycka sina åsikter gällande dem.

Barnskyddsinstitutioner är samtidigt ett hem för barn som blivit placerade utanför hemmet och en arbetsplats för professionella som vill stöda de placerade barn i sitt liv utanför hemmet. De professionella ansvarar för att skapa en trygg miljö där barnet har möjlighet att växa upp, utvecklas och påverka sin egen situation. Barnskyddsarbetet består av ett mångprofessionellt samspel där barnets bästa bör vara i centrum.

Vi vill med denna studie lyfta fram delaktighetens betydelse inom arbetet med barn på barnskyddsinstitutioner och hur delaktighet kan främjas. Vi vill lyfta fram konkreta metoder hur delaktighet kan främjas inom arbetet med barn på institutioner. Vi vill även belysa hur klienten och de professionella upplever delaktighet.

Vi valde att undersöka detta ämne för att vi båda arbetat inom området. Vi är båda intresserade av att arbeta med barn och unga och vi vill utvidga vår egen kunskap inom barnskyddsarbete.

2 BARNSKYDDSLAGEN OCH INSTITUTIONSVÅRD INOM BARNSKYDDET I FINLAND

I detta kapitel kommer barnskyddsinstitutionsarbetet i Finland, samt central lagstiftning inom barnskydd presenteras.

Statistiken från år 2020 visar att det inlämnades barnskyddsanmälningar av 87 233 barn. Brådskande placerade barns andel var 4 662 och det gjordes 1 688 nya omhändertaganden. Statistiken är huvudsakligen på samma nivå som året innan. (Institutet för hälsa och välfärd, 2021) Vanligaste orsaker för att ett barn omhändertas är; brister i omsorgen eller att uppväxtförhållandena hotas allvarligt riskera barnets hälsa eller utveckling, barnet själv riskerar sin hälsa eller utveckling (Institutet för hälsa och välfärd, 2020).

Barnskyddslagen i Finland styr och stöder barnskyddsarbetet. Enligt lagens första paragraf är syftet med lagen “att trygga barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, harmonisk och mångsidig utveckling samt särskilt skydd”. (Barnskyddslagen 13.4.2007/417)

Syftet med Barnskyddslagen (13.4,2007/417 kap 1, § 4) är att främja barnets utveckling samt stöda föräldrarna och vårdnadshavarna. Målet är att förebygga situationer som kan eventuellt leda till utmaningar gällande barnets utveckling samt i ett tidigt skede kunna ingripa riskfaktorerna. Vid bedömningen av barnskydds behovet bör barnets bästa beaktas i första hand. I Barnskyddslagen (13.4,2007/417 kap 1, § 5) poängteras att då beslut fattas skall barnet få information med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikter och önskemål bör beaktas. Lagens grunduppgift är att fungera som barnets beskyddare.

Enligt Barnskyddslagen (13.4,2007/417kap 1, § 3) så inkluderar arbetet även familj- och barninriktat arbete, klientplanering samt stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård, behandlingar gällande brådskande placeringar och omhändertagande. Vård utom hemmet och eftervård bör även tryggas för klienterna inom barnskyddet.

Ifall barnet placeras utanför hemmet kan det till exempel vara till en barnskyddsinstitution. I vissa fall kan vården ordnas via något annat ställe som motsvarar barnets behov. Barn som är tillfälligt placerade, för mindre än 6 månader, kan placeras till exempel hos en annan familjemedlem eller annan vårdnadshavare, ifall det finns lämplig skäl för detta och det motsvarar barnets bästa (Barnskyddslagen 13.4.2007/417 Kap.10 §49). Ett barn kan under ett år ha flera placeringar. Barnet kan till exempel först bli placerat till ett barnhem och senare bli placerat till ett fosterhem, eller andra vägen. (Institutionen för välfärd och hälsa, 2018). Barnskyddsarbetet är ett samhälleligt arbete vars huvudsakliga mål är att skydda de barn som är i behov av skydd. Ur barnets synvinkel kan omhändertagandet tänkas medföra en stabil vardag och förhoppningsvis också ett hem (Jaanisalo, 2020, s.4). Institutionsvård är en del av barnskyddsarbete utanför hemmet. Uppväxtförhållandena för barnet ska ordnas så att barnets personliga behov beaktas. Barnskyddsanstalten bör ha tillräckliga och ändamålsändliga utrymmen för dess klienter. (Barnskyddslagen Kap.10 §58)

Institutionellt barnskyddsarbete har en lång tradition i Finland. Trots detta är forskning inom området sporadisk och genomförd med inte mycket kvalitativ data. Under de senaste tiderna har man även i Finland blivit mer intresserad av att forska i barnens upplevelser samt misshandel av placerade barn. Även forskning gällande riktlinjer, verksamhetsmodeller och effektivitet inom institutionell barnvård pågår men är begränsat. (Eronen & Laakso, 2016, s.10 -11)

Genom privatiseringen av barnskyddsinstitutionens arbete är det viktigt att fråga var och under vilken ledning utvecklingen av barnskyddsvården sker. Är det den enskilda producenten som ansvarar, de investerande kommunernas ansvar, de framtida provinsernas ansvar eller styrs det från nationell nivå? (Eronen & Laakso, 2016, s.11)

3 TIDIGARE FORSKNING

Enligt Eronen & Laakso (2016, s. 10-11) finns det relativt lite forskning om barns välbefinnande inom barnskyddets institutionsvård i Finland. Detta trots att det i olika

barnskyddsinstitutioner finns flera tusen placerade barn. Enligt den senaste barnskyddsstatistiken var 19 086 barn och ungdomar placerade utanför hemmet (Institutionen för välfärd och hälsa, 2021).

I Jussilas (2014, s. 57–59) undersökning som handlar om ungas upplevelser av god vård inom barnskyddets institutionsvård framkommer det att stöd med skolgång är ett av de viktigaste faktorerna som ungdomarna tycker god vård innebär. Det vardagliga livet bör enligt barnen innehålla förutom skolgång också gemensamma fritidsaktiviteter samt möjligheten att umgås med vänner. Det visade sig dock att om den unga får själv välja sina kamratkretsar finns det en risk för negativ inverkan. Syftet med flera av de regler och arbetssätt som används inom institutionsvården är att skydda barnet från risker och faror som kamratkretsarna kan innebära. Ett exempel är att begränsa barnets telefonanvändning. Även om det finns risker med kamratkretsarna visar det sig starkt i undersökningen att de unga saknar sina vänner, vilket bör beaktas i utvecklandet av barnskyddsarbetet.

I Tiiras (2021, s.42–43) undersökning om barn och ungas deltagande i beslutsfattande inom institutionsvård kom det fram att socialarbetarnas och institution arbetarnas relationer till klienterna påverkade i vilken utsträckning barn och unga faktiskt deltog i beslutsfattandet. Positiva och uppmuntrande relationer mellan professionella och klienter hade också en positiv effekt på delaktigheten samt deltagandet i beslutsfattande för barnet. När barnet deltog i möten gällande barnets angelägenheter fick barnet också möjligheten att höra sina ärenden och uttrycka sina egna synpunkter och önskemål. Dessutom poängterar Jussila (2014, s.59) att samarbete har en stark inverkan på samhörighet och interaktioner i barnskyddsinstitutioner. Det är till och med humant att hoppas på något som ökar känslan av samhörighet, och uppkomsten av tillit mellan arbetarna och unga, och mellan ungdomarna.

I Jussilas (2014, s.60) undersökning visar det sig att barnen längtade efter privatliv, egen fritid och möjlighet till självständiga beslut. Däremot hoppades barnen hjälp och stöd i både vardagliga och svåra situationer. Unge behövde i första hand en lyssnande och samtalande mentor, alltså en vuxen som de kan dela allt det viktiga i livet med.

Deltagande till vanliga hobbygrupper skulle kunna förhindra institutionalisering och stöda barnets självständighets utveckling. Det är dock ovanligt inom barnskyddsinstitutioner att barnen klarar av, eller har intresse, att ansluta sig till någon utomstående verksamhet. Orsakerna kan bero på arbetssättet, det vill säga vanan att göra saker tillsammans, men också bristen på ungas sociala kompetens och mod att delta i verksamhet på egen hand. (Jussila 2014, s. 57–59)

Jussila (2014, s.60) poängterar i sin undersökning att flera av de placerade barnen inte har tidigare upplevt samma typ av vård och omsorg som de har tillgång till inom barnhemmet. Vardagsaktiviteter och omsorg har en stark inverkan på känslan av trygghet och därmed på barns och ungas tillväxt och utveckling. Eronen och Laakso (2016) nämner att både barn och unga behöver en trygg miljö samt att deras behov bör beaktas. Personalen bör vara uppmärksamma och ta en helhetssyn på barnets situation. Forskningsresultaten visar dessutom att det finns behov av att utveckla medarbetarnas engagemang. För att den terapeutiska inriktningen skall lyckas, krävs det en minskning av storleken av enheterna samt en ökning av de anställda.

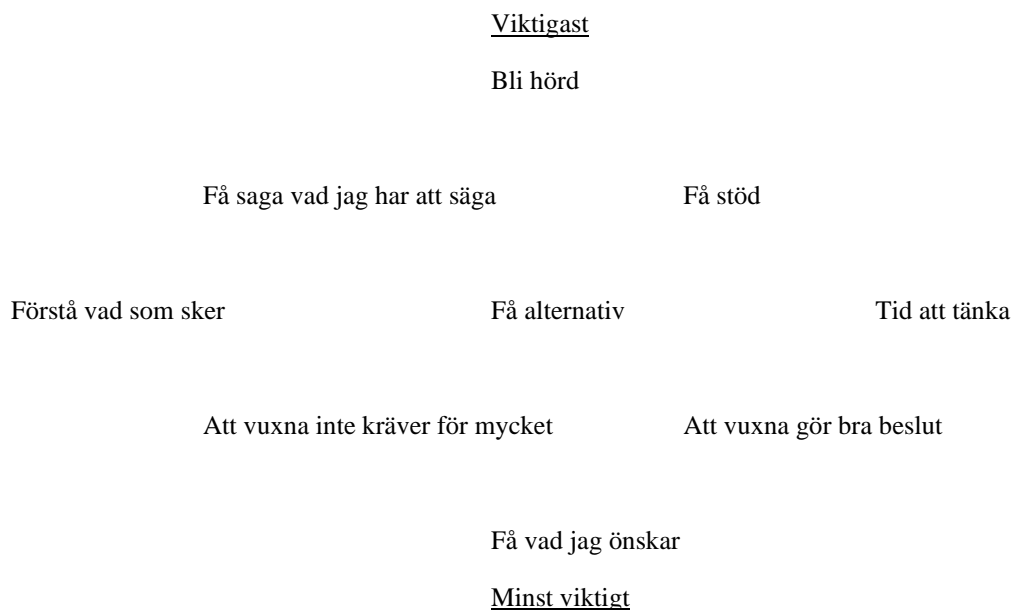
Nigel Thomas (2002, s.132-134) genomförde en undersökning om hur placerade barn upplever att de får delta i beslutsfattandet gällande deras ärenden, samt om barnen förstår vad det innebär att få vara med i beslutsfattandet. Det framkom att barnen som deltog var av den åsikten att vuxna bör göra besluten, men de måste förklaras för barnen på ett grundligt sätt. Barnen upplevde att de inte hade fått tillräckligt med information gällande det som behandlades. I Tiiras (2021, s.46) undersökning visar det sig att de flesta barn och unga hoppades få vara delaktiga i sitt eget beslutsfattande inom institutionsvården. De tillfrågade barnen hoppades att deras inflytande skulle öka från vad det är idag, men hoppades ändå att de inte skulle vara de enda beslutsfattarna i frågor som rör dem. Barnen önskade att deras åsikter och önskemål skulle få större betydelse och inflytande i beslutsfattandet, men ville ändå inte vara ensamma i beslutsfattandet.

Barnets liv blir strukturerat med hjälp av gränser som är satta av vuxna. En del av barnen som deltog i Thomas (2002, s.139-142) undersökning ansåg att vuxna begränsar dem för mycket, jämfört med deras vänner som inte är omhändertagna, och att vuxna inte litar på

barnen tillräckligt, medan en del av barnen ansåg att det är bra med strikta gränser och att de litar på att vuxna gör det för barnets bästa. Barnen ges mera möjligheter att påverka och vara med i beslutsfattandet då de blir äldre. En del av barnen tyckte att det blev svårt om de hade för många alternativ eller för lite information om det som skulle behandlas. I Tiiras undersökning (2021, s. 45-46) framkom det att barnets ålder påverkade hur socialarbetare reagerade på barnets åsikter och delaktighet i beslutsprocessen. Vissa socialarbetare ansåg att när barnet fortfarande var litet var det en för stor börda för honom eller henne att uttrycka sig i en så utmanande fråga som att fatta beslut i fosterhem. Åldersmässigt påverkades det också av hur utvecklat barnet var i förhållande till sin åldersnivå. Barnet upplevdes inte kunna bilda en uppfattning eller förstå processen tillräckligt för att inkludering eller delaktighet skulle kunna ske.

Tiiras (2021, s.47 - 48) undersökning visar att involverandet av barnet i beslutsfattande i institutionsvården hade positiva effekter på barnet. Om barnets deltagande skedde i beslutsprocessen upplevde barnen en större ökning av självkänsla och utveckling i självständighet. Att involvera barnet i beslutsfattandet kan förbättra barnets välbefinnande, eftersom han eller hon känner sig hörd och vet vad som händer omkring honom eller henne. Att involvera barnet i beslutsfattandet är en del av god praxis och arbete. Thomas (2002, s.150) förknippar hur barnets deltagande kan underlättas med att förbereda situationen, berätta vem som är på plats, gå igenom vad som kommer att behandlas, ge tid att fundera, se till att barnet har med sig någon som hen litar på om det behövs, att stället är bekant för barnet och göra situationen trevligare genom att till exempel bjuda på något att äta eller dricka.

Vuxna anser att barnet inte alltid kan veta vad som är för deras bästa. Det visar sig i Thomas undersökning (2002, s.153-159) att vuxna ser på saker från ett längre perspektiv medan barnen ser sakerna som påverkar deras liv i stunden. Barn kan ha lite erfarenhet av att vara med i beslutsfattandet om vuxna har alltid gjort besluten istället för dem. Det finns även skillnader mellan barnen; en del av barnen behöver mera kontroll över deras liv än andra. I vissa fall kan barnet lämnas utanför beslutsfattandet. Då görs detta för att skydda barnet eller föräldern, eller om barnets individuella nivå, förståelse eller beteende kräver detta.

Figur 1: Hur barnen i Thomas (2002, s 152) undersökning anser vad som är viktigaste gällande beslutsfattande

Jaanisalo (2020, s.2) beskriver att själva omhändertagandet, samt händelser som skett före och även efter detta, kan få barnet att känna sig otryggt. På grund av det bör man tala om otrygghet i samband med omhändertagna barn. Å andra sidan är det tänkbart att det är just därför som kunskapen om vad som utlöser och förstärker tryggheten hos placerade barn och ungdomar är mycket viktig. Att få ett barn att känna sig tryggt är ett tecken på en väldigt lyckad omhändertagning. Känslan av trygghet är någonting som det omhändertagna barnet kan ta med sig vidare i livet. Barnen som deltog i Thomas (2002, s.143–144) undersökning ansåg överlag att vuxna inte lyssnar på barnen tillräckligt eller att de inte låter barnet bli hört. Barnen kommunicerar bäst med vuxna som de har en bra relation till, en vuxen som i förväg informerar och förbereder barnet för kommande, ger en möjlighet att förhandla ärendet och stöder barnet i negativa ärenden, ger barnet en känsla av rättvisa. I Tiiras (2021, s.44) undersökning upplevde barnen att de inte var tillräckligt informerade om de saker och processer som pågick omkring dem. En av de viktigaste färdigheterna som upplevdes var att socialarbetaren involverar barnet i beslutsfattandet genom att lyssna. Barnets delaktighet förverkligades inte om de inte var tillräckligt informerade om sina rättigheter i beslutsfattande av socialarbetare eller andra inblandade i processen. På grund av detta kan barnet inte ha vetat när det skulle ha haft rätt att uttrycka sin åsikt eller på annat sätt vara delaktigt i processen.

4 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med detta examensarbete är att öka professionellas förståelse och kunskap om vad delaktighet innebär inom barnskyddsinstitutioner.

Frågeställningar:

- Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionersarbete ur klientens perspektiv?
- Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionersarbete ur professionellas perspektiv?

Fokus i detta arbete ligger generellt i upplevelser av delaktighet bland placerade barn och professionella inom barnskyddets institutionsvård. Studien fokuserar sig inte enbart i Finland, utan den tangerar även erfarenheter från andra länder. Fokuset ligger inte i någon specifik typ av barnskyddsinstitution. Omhändertagna barn placeras där de anses anpassa sig bäst, och det kan kräva flera olika placeringar innan det hittas ett lämpligt ställe. Målgruppen för studien blir barn och unga mellan 12 och 18år, eftersom de placerade barnen på barnhemsinstitutioner är oftast i denna ålder, samt professionella kring barnen. I denna studie avses barn som klienter inom barnskyddsinstitutionersarbete.

5 TEORETISK REFERENSRAM

5.1 Delaktighet för barn och unga

Delaktighet är någonting som är lagstadgat i arbetet med barn och unga. Det är en grundläggande rättighet för barnet att få vara med i beslut som berör hen och få sin röst hörd. Ett barns ålder är inte avgörande då hens åsikter tillmäts i olika beslut som angår barnet. Man måste iaktta barnets kunskaper, erfarenheter, miljö, sociala och kulturella faktorer som påverkar barnets förmåga att bilda sina egna åsikter. Delaktighet i arbetet med barn är en process som består av delning av information och en respektfull dialog mellan barnet

och den vuxna. I processen kan barnet lära sig hur hens egna och den vuxnas åsikter bemöts då olika beslut skall göras. (Social och hälsovårdsministeriet, 2020 s 13–15)

Delaktighet hör till en av de viktigaste värderingarna som ingår i arbetet med barn. I olika undersökningar som gjorts har det kommit fram en oro att barn som tillhör olika grupper i samhället inte har samma möjligheter att påverka och måste kämpa hårdare för sina rättigheter att kunna påverka i samhället. Lika möjligheter för deltagande är något som man strävar efter i arbetet med barn var delaktighet är en stor del. (Social och hälsovårdsministeriet, 2020 s 16–17)

5.2 Delaktighetsfrämjande arbetssätt

Delaktighetsfrämjande arbetssätt handlar om hur man involverar själva barnet i processen och hur arbetet genomförs tillsammans med barnet så att barnets intressen uppehålls. Det är den professionellas ansvar att se till att hen alltid jobbar för barnets bästa i de frågor som berör barnet. (Hotari 2009, s.149-155)

Den öppna interaktionen som sker mellan den vuxna och barnet är den viktigaste delen gällande barnets delaktighet. För att förhållandet skall ses jämlikt måste den professionella kunna se barnet som en helhet med sin egen bakgrund. Från den professionellas synvinkel ses detta inte alltid som en lätt uppgift eftersom byråkrati bland annat kan försvåra relationen med klienten. (Hotari 2009, s.156)

En metod som anses vara bra då man jobbar med barns delaktighet är Harts (1992) delaktighets stegen som består av 8 olika delar som ingår i processen då man jobbar med delaktighet.

1. Manipulation
2. Dekoration
3. Symbol
4. Tilldelad men informerad
5. Konsulterad och informerad

6. Vuxnas initierade beslut delat med barnet
7. Barn initierat och styrt
8. Barn initierat beslut som delas med vuxna

Harts delaktighetsstegen fungerar som en hjälpmetod för att den professionella ska kunna utforska olika aspekter av delaktighetsprocessen i arbete med barn. (Hart 1992 s.3–4).

De olika stegen i Harts (1992) metod har olika betydelser. I det första steget *Manipulation* så deltar barnet i något som hen inte vet sammanhanget till. Som exempel kunde vara att ett barn som inte kan läsa kläs i en t -skjorta var det står något men hen vet inte vad det står där. Nästa steg *Dekoration* är mycket likt det första steget men här till exempel bes barnet uppträda i t -skjortan som hen klätt på sig utan att veta t skjortans innebörd och därmed används som en dekoration för att stärka själva anledningen. Det tredje steget som är *Symbol* som innebär att barnet görs till en symbol. Till exempel barnet får uttrycka sig utan att det har någon större betydelse. Det som de tre första steget har gemensamt är att barnet inte är delaktigt i dessa utan det är den vuxna som styr det tre första stegen. I de fem resterande stegen är målet att stegvis göra barnet mera delaktigt. I det fjärde steget som är *Tilldelad men informerad* får barnet veta intentionen och förstår den och därmed bestämma vill hen vara delaktig eller ej. I det femte steget *Konsulterad och informerad* rådfrågar det vuxna barnet angående olika projekt och barnets åsikter tags i beaktande. I det sjätte steget som är *Vuxnas initierade beslut delat med barnet* har den vuxna tagit med barnet i beslutsfattandet. I det två sista stegen som är *Barn initierat och styrt* och *Barn initierat beslut som delas med vuxna* låts barnet både ta initiativ och beslut och göra detta tillsammans med den vuxna. (Hart 1992)

Ett sätt att försöka förstärka och förbättra interaktionen mellan barn och professionella är modellen Multidimensional treatment foster care, MTFC, för unga gärningsmän. Den har senare även tillämpats på fosterhem för barn och ungdomar med andra symtom. MTFC skiljer sig från normala fosterfamiljaktiviteter genom att målet är att rehabilitera både den unga personen och hans eller hennes föräldrar eller andra vårdgivare. Målet är en kortvarig rehabiliteringsinvestering följt av intensiv kortvarig eftervård. Modellen är huvudsakligen avsedd för kortvarigt arbete (6–9 månader) och för att förhindra långvarig placering.

Syftet med modellen är att minska den ungas antisociala beteende, öka hens sociala färdigheter och anknytning till samhället. Modellen syftar till att öka personens förmåga att samarbeta och interagera, stödja skolan och minska brott mot lagen. Enligt modellen placeras den unga i en yrkesutbildad fosterfamilj eller barnskyddsinstitution. Det är upp till medlemmarna i fosterfamiljen eller barnhemmet att agera som förebilder och att sätta tydliga gränser inom vilka en viss typ av beteende förutbestämmer fördelar eller förluster. Den unga människans vardag i fosterhemmet är strukturerad och består av vardagliga uppgifter och hobbyer. Den yrkeskunniga personalens roll är att övervaka den unga människans utveckling. Medan professionella ger den unga människans liv en strikt struktur och övervakar den unga människans aktiviteter, möjliggör det också bildandet av ett positivt förhållande med de vuxna. Modellen syftar till att bygga positiva vänskap med den unga personen. (Eronen & Laakso, 2016, s. 16 - 17)

Ett annat exempel på delaktighetfrämjande arbetssätt inom institutionsvården är terapeutisk inriktning som inte enbart fokuserar på uppfostran och rehabilitering av särskilt problematiska barn och ungdomar, utan dess principer är tillämpliga på många olika typer av institutioner. Före placeringen har de placerade barnens liv associerats med händelser som har varit traumatiska för dem på olika sätt. Därför bör utgångspunkten för effektivt institutionellt arbete vara terapeutiskt, svara på barnets upplevelser, bearbeta dem och åstadkomma förändringar så att dessa upplevelser inte skadar barnet permanent. Den terapeutiska inriktningen är också relaterat till idén om barnets livsmiljö, som skall ge stöd och skydd för barnet och göra det möjligt för barnet att gå i skola, lära sig sociala färdigheter och bli knuten till de mest normala barndomsinstitutioner, samhällen och tjänster som möjligt. Nära relaterad till terapeutisk inriktning är samarbete med barnet och barnets familj. (Eronen & Laakso, 2016, s.18)

Barnets individualitet vid barnskyddets institutionsvård innebär att barnet upplever sig själv som en unik och meningsfull individ. Egenhandledarens primära uppgift är att bilda en säker och korrigerande anknytningsrelation med barnet, eftersom varaktiga positiva förändringar sker i trygg interaktion och i ett äkta möte med barnet. Bildandet av ett anknytningsförhållande kräver en omedelbar och nära interaktion mellan barnet och egenhandledaren. I praktiken sker ofta individuellt arbete i vardagliga situationer, men

egenhandledare tenderar också att boka kvalitetstid med sitt ”eget barn”. Många av arbetarna på barnskyddsinstitut anser att det är en central del av arbetet att möjliggöra individuell tid med hög kvalité tillsammans med sitt barn. (Timonen-Kallio et al. 2017, s.26)

5.3 Relationen mellan de professionella och klienten

I boken *Allianser* (Tjersland et al. 2011, s.139–140) nämner man att förhållandet mellan en socialarbetare och klienten kan utvecklas på olika sätt beroende av vilka uppgifter den professionella i detta fall har. Inbjudandet till ett nära och personligt förhållande kan kännas kränkande samt gränsöverskridande t.ex. då den professionella erbjuder hjälp för att söka socialt stöd åt klienten.

En relation mellan den professionella och klienten byggs upp stegvis. Första steget som nämns i *Allianser* (Tjersland et al. 2011, s.142-143) är intoning och empati där den professionella genom empati och förståelse kan bilda en anknytning till sin klient och förstå hen bättre. För att kunna åstadkomma ett bra första möte med sin klient handlad mycket om hurdan närvaro man visar. Är klienten i fokuset hos den professionella, hurdan är ögonkontakten samt kroppsspråket. Dessa saker är mycket viktiga då den professionella skall börja ett samarbete med en ny klient.

Andra steget som är spegling, bekräftelse och accepterande handlar om hur den professionella speglar klientens känslor och tankar tillbaka. Hur reagerar den professionella på det som klienten säger. Viktigt i detta skede av en relationsbyggnad är att den professionella sänker tempot i en diskussion och visar att hen är accepterande och förstående till klienten men kan ändå behålla sin professionalitet. (Tjersland et al. 2011, s.144-145)

Tredje steget som är stöd, uppmuntran och hopp där den professionella ger sitt stöd åt klienten i form av konkreta gester eller hjälper till med att till exempel fylla i en blankett. Tredje steget handlar om vad den professionella väljer att ge tillbaka. I detta skede är det viktigt för den professionella att välja vad hen fokuserar på. Den professionella har här ett stort ansvar att vara realistisk och behandla diverse problem på ett professionellt sätt utan att känslorna tar över. (Tjersland et al. 2011, s.145-146)

För att skaffa en bra relation till klienten är dessa steg viktiga men det kan även uppstå dilemman som påverkar hurdan relationen kommer att bli mellan klienten och den professionella. Mycket har med maktförhållandet mellan klienten och den professionella att göra. Hur den professionella använder sin makt över klienten spelar en stor roll. Samt hur klienten ser på maktförhållandet med den professionella. Det är dock den professionella som skall kunna skapa en bekräftande atmosfär. Den professionella kan behöva pröva olika metoder för att hitta den rätta till olika klienter. (Tjersland et al. 2011, s.150-151)

6 METOD

I detta kapitel redogörs valda datainsamlings- och analysmetoder, det vill säga litteraturstudie och innehållsanalys. Kapitlet innehåller även för- och nackdelar med den valda metoden i förhållande till studien samt beskriver insamlingen av materialet och tillvägagångssättet. I kapitlet presenteras även inklusions- och exklusionskriterier för det valda materialet, etiska aspekterna och analysmetoden innehållsanalys.

6.1 Allmän litteraturstudie

Metoden för detta arbete är en allmän litteraturstudie. Metoden ger möjligheten till ett bredare urval av svar till frågeställningen samt en mångfald av olika synvinklar gällande temat.

Det som alla litteraturstudier har gemensamt är att de görs med en systematisk ansats och systematisk sökning, som sedan granskas och kvalitetsbedöms för att motsvara studiens syfte (Lunds universitet, 2021). Jacobsen (2007, s.113–114) räknar upp tre situationer då en källstudie är den lämpligaste metoden; då det är omöjligt att samla primärdata, när man vill få reda på hur någon annan har tolkat eller då man vill kartlägga vad någon har sagt och gjort. En litteraturstudie kan göras på flera olika sätt. Friberg (2017 s.141–142) nämner att en litteraturstudie har som syfte att beskriva kunskapsläget inom ett område eller att sammanställa fakta för att kunna göra en empirisk undersökning. En allmän

litteraturstudie är inte lika grundlig som en systematisk litteraturstudie. Man kan använda sig av både kvalitativa och kvantitativa artiklar i en litteraturstudie som resulterar i en bredare samling av data.

6.2 För- och nackdelar med vald metod

I detta kapitel lyfts det fram för- och nackdelar med den metod som vi valt och hur det påverkar vårt arbete.

Fördelen med val av denna, mer allmänna metod är att det hittas mer relevant material för denna studie kring ämnet som valt att forskas. Med hjälp av en allmän litteraturstudie kan det hittas mycket material som är relaterat till frågeställningarna, hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitution: ur klientens perspektiv och ur professionellas perspektiv. En allmän litteraturstudie ger möjligheten att använda material från olika länder samt olika miljöer som skapar flera verktyg och ett bredare val av material. På det sättet har man möjligheten att få en bredare uppfattning om upplevelser av den professionellas samt barnets synvinkel gällande delaktighet. Via en allmän litteraturstudie samlas information in från olika ställen, som användas för att svara på studies frågeställning (Backman 2016 s. 74 - 76).

Nackdelen med den allmänna litteraturstudien är att materialet inte samlas av målgruppen i praktiken via intervjuer, utan man framgår från färdiga forskningar. Som Friberg (2017 s.141–142) nämner har en litteraturstudie som syfte att beskriva kunskapsläget inom ett visst område. Genom färdiga forskningar får läsaren uppfattningen av forskarens aspekt av ämnet. Det kan ge en felaktig bild eller skapa missförstånd av situationen om det inte blir tydliggjord i texten. Läsaren kan dessutom välja enbart forskningar som hen anser vara intressanta. Nackdelen med resultatet i denna studie är att den inte kan användas eller anses passa in inom alla geografiska områden, eftersom lagstiftning, barnskyddsarbete, barnskyddsinstitutioner och kulturer skiljer sig mellan olika länder.

6.3 Insamling av material och tillvägagångssätt

Datainsamling i en litteraturstudie är själva sökningen av vetenskapliga publikationer och urvalet av dessa (Lunds universitet, 2021).

Litteratursökningen gjordes via Arcada Libguides på de internationella databaserna inom det sociala området. Databaser som användes i arbetet är Academic search complete (EBSCO) och Google Scholar.

Sökorden som användes är, *institutional childcare, out of home placement, foster home, child participation, involvement, osallisuus, lastensuojelu, laitoshoido, delaktighet, barnskydd*. Sökorden kombinerades med AND och OR. Materialet som blivit valt i analysen är publicerat mellan år 2014 och 2021.

Totalt hittades det tio (10) artiklar som är valda för att analyseras som kan hittas i bilaga 1 i denna studie. Tre (3) stycken av artiklarna är från Academic search complete (EBSCO), och resten (7) är från Google Scholar. Analysen gjordes från valda forskningar som ansågs vara relevanta för frågeställningen samt temaområdet.

6.4 Inklusions- och exklusionskriterier

I detta arbete ligger fokuset på delaktighet inom barnskyddsinstitutionen. Fokuset behöver inte enbart vara ur professionellas perspektiv, utan helst ur både barnets och professionellas perspektiv, för att kunna ta upp möjliga skillnader och upplevelser. Studiens målsättning är att ge en helhetsbild av delaktigheten inom barnskyddets institutionsvård.

Forskning valdes på basen av att den svarar på studiens frågeställningar 1. Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionens arbete ur klientens perspektiv? och 2. Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionens arbete ur professionellas perspektiv? samt att den berör valda temaområden; delaktighet, barnets perspektiv, professionellas perspektiv och barnskyddsarbete.

Språken i materialet är på finska och engelska. Största delen av materialet är publicerat i Finland, men en del av materialet har publicerats även utanför Finland. Materialet är ett blandat urval som är noggrant hanterat och har en relevans i vårt tema. Forskning som inkluderats till analysen är peer-reviewed och tillgänglig i full text avgiftsfritt.

För att tydliggöra valet av vilken forskning som kommer att användas i arbetet skapades specifika inklusions- och exklusionskriterier för materialet. Dem finns sammanställda nedan enligt följande:

Tabell 1 Inklusions- och exklusionskriterier

Inklusions kriterier:	Exklusionskriterier
<ul style="list-style-type: none">- Relevant material, fokus på delaktighet, barn och unga, barnets perspektiv, professionellas perspektiv och barnskyddsarbete- Forskningar som är gjorda på minst högre yrkeshögskolenivå- Forskningar som är tillgängliga i fulltext avgiftsfritt- Språk; svenska, finska eller engelska- Publicerat år 2014 eller senare.	<ul style="list-style-type: none">- Forskningar som är publicerat före år 2014- Annat språk än svenska, finska eller engelska- Forskningar som har fokus annat ämnesområde än delaktighet, barnets perspektiv, professionellas perspektiv och barnskyddsarbete- Forskningar som är lägre nivå än högre yrkeshögskola- Forskningar som inte är tillgängliga i fulltext avgiftsfritt

6.5 Innehållsanalys

Som analysmetod valdes innehållsanalys. En kvalitativ innehållsanalys är en analysmetod, som syftar till att till exempel studera upplevelser, erfarenheter eller kommunikation som tas upp i texter (Lunds universitet, 2021). Backman (2016, s.78–79) poängterar att främsta syftet med en innehållsanalys är att hitta det mest viktiga ifrån forskningarna. Det gäller att noggrant läsa igenom forskningarna för att skapa en översikt av innehållet samt förstå helheten.

Enligt Jacobsen (2007 s.134 – 142) följer innehållsanalys följande steg: 1) Första fasen i litteraturstudien är att hela materialet läses igenom upprepade gånger för att läsaren skall få en känsla för helheten. Syftet med detta är enligt Jacobsen (2007 s.134-135) att göra en stor mängd data mer systematiserad. 2) Följande fas innebär att göra en tabell över alla inkluderade artiklar var framgår författare, centrala teman o.s.v. 3) Tredje fasen är att valda artiklar läses igenom på nytt och meningar eller fraser som är relevanta för frågeställningarna plockas upp. 4) fjärde fasen innebär att skribenten lyfter fram kategorier från texten som är relevanta för studien, vars syfte är att skapa struktur i texten på en relativt ytlig nivå.

Till följande fyller skribenten de valda kategorierna med innehåll. Efter det går skribenten igenom materialet och räknar upp hur ofta ett tema eller problemställning nämns i forskningen. Sedan jämförs texterna och skillnader och likheter söks. Till sist innebär det att skribenten söker förklaringar till skillnaderna som kommit fram. (Jacobsen 2007 s. 139) Enligt Jacobsen (2007 s. 140-142) vore det bra att forskaren i analysfasen gör upp en tabell av de valda huvud- och underkategorierna.

Detta arbete följer stegen enligt ovanstående förklaring av processen. Arbetet börjades med att läsa noggrant igenom de inkluderade artiklar. Följande steget var att sammanställa en översiktstabell (bilaga 2) av inkluderade artiklar för att tydliggöra vilka artiklar som analyseras i studien. Denna tabell över inkluderade artiklar tar upp författaren, titeln, var forskningen är publicerad, vilka är centrala teman, resultat i forskningen, vilken metod som använts och vilken databas som använts.

Efter att översiktstabellen av artiklarna (bilaga 2) skapats gällde det att identifiera likheter samt skillnader mellan artiklarna och hitta kategorier som högst sannolikt besvarar studiens frågeställningar. För att tydliggöra detta presenteras valda kategorier samt underkategorier genom en kategoriöversikt (tabell 2), som innehåller frågeställningarna, valda huvudkategorier samt valda underkategorier.

Efter att kategorierna blivit valda till kategoriöversikten (tabell 2) lästes valda artiklar på nytt igenom som är med i översiktstabellen av artiklarna (bilaga 2). Det mest väsentliga

och relevanta plockades fram ur artiklarna och på det sättet framkom det likheter samt skillnader som presenteras i översiktstabellens (bilaga 2) resultat del. Resultatet av processen presenteras i resultatöversikten (tabell 3).

6.6 Etiska överväganden

För att följa forskningsetiska delegationens anvisningar har vi i vårt arbete fokuserat på att inte föra fram våra egna åsikter om det ämne vi valt att forska kring utan att utgå från relevant material. Detta material har bestått av tidigare litteratur kring ämnet samt olika artiklar som vi gått igenom. Då man gör en studie bör man vara noggrann att inte plagiera eller att komma med felaktiga forskningsresultat och därför har vi hållit oss så nära vårt material som möjligt för att inte producera felaktig information kring det vi vill föra fram med våran studie (TENK 2019, Kap 3).

Eftersom som den valda metoden är en litteraturstudie, som utgörs från olika artiklar och forskningar som samlats in, har vi enligt Arcadas riktlinjer för god vetenskaplig praxis (2014) citerat och refererat etiskt korrekt till det material som använts. Materialet är samlat i en referenslista i slutet av arbetet där man kan granska varje källa som använts. Vi har även varit noggranna och omsorgsfulla med våran dokumentering och presentation av information som även på pekas i Arcadas riktlinjer för god vetenskaplig praxis. (Arcada 2014). Då vi gjort våran studie har vi även beaktat att i resultatet presentera det material vi använt och inte bara lyfta fram våra egna åsikter eftersom detta vore etiskt inkorrekt (Forsberg & Wengström 2013 s.25–26). Då vi forskar kring delaktighet inom vård på olika barnskyddsinstitutioner har vi även måsta iaktta hur vi kommer att presentera vårt ämne på ett sådant sätt att läsaren inte får en felaktig bild av det vi försöker lyfta fram i vår studie.

7 RESULTAT

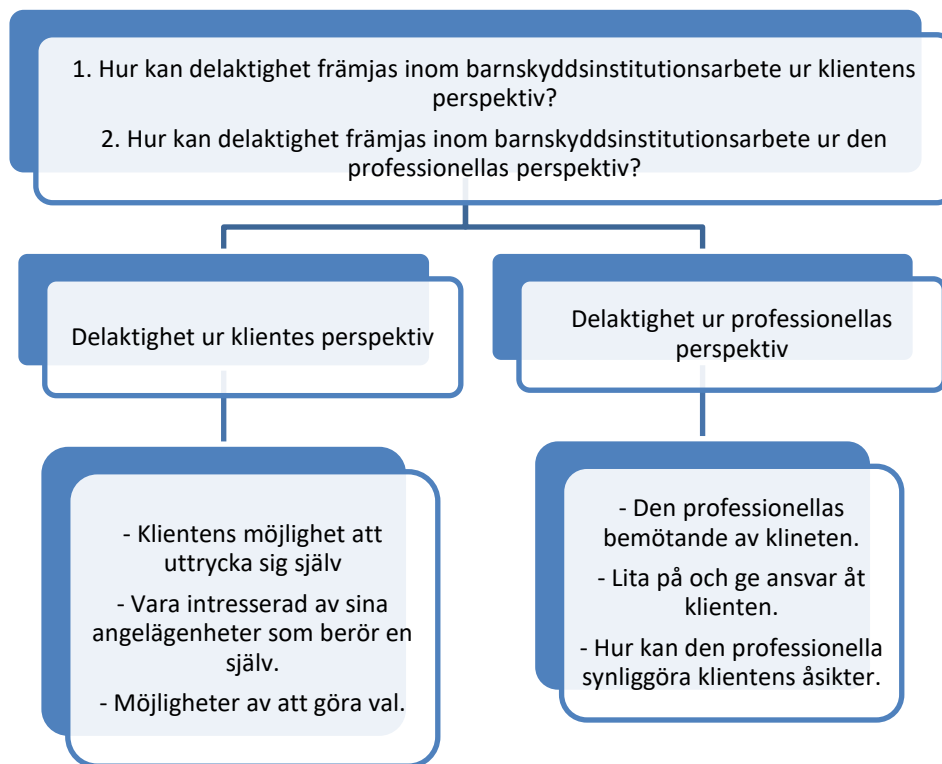
I detta kapitel presenteras resultat av studien, alltså svaret på frågesättningarna 1. *Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionersarbete ur klientens perspektiv?* och 2.

Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsarbete ur den professionellas perspektiv?

Resultatet baserar sig på 10 olika artiklar vilka är numrerade från 1 – 10. Texten kommer att hänvisa till numret på den artikel som presenteras (i bilaga 2 förekommer en noggrannare presentation av alla inkluderade artiklar, samt vilket nummer som motsvarar vilken artikel.) Arbetets resultat har sammanställts och kategoriserats enligt följande kategorier:

Kategoriöversikten (tabell 2) inkluderar; första rutan som är frågeställningen för denna studie, andra raden valda huvudteman och tredje raden för valda underkategorier.

Tabell 2. Kategoriöversikt av valda kategorier samt underkategorier i studien.

7.1 Delaktighet ur klientens perspektiv

Artiklar i denna kategori lyfter fram delaktighet ur klientens perspektiv. Enligt resultatet innefattar delaktighet ur klientens perspektiv bland annat möjligheten att uttrycka sig själv, vara intresserad av sina angelägenheter som berör en själv, och möjligheten av att göra val.

I artikel 1 redogörs det att klienterna har möjlighet att uttrycka sina åsikter i vardagen genom husmöten som ordnas dagligen. Under husmöten kan klienterna uttrycka sina åsikter gällande veckoplanen, sociala ärenden, fritidsaktiviteter samt sin åsikt gällande regler. I artikel 8 framkommer det att klientens delaktighet framkommer bäst genom att uttrycka sina egna tankar samt åsikter. Det nämns också att delaktighet är unikt för varje klient, sättet som fungerar för någon kanske inte fungerar för en annan.

I artikel 8 poängteras det att genom att uttrycka sina egna tankar och åsikter producerar klienten information och ökar på så sätt sin egen delaktighet. I artikel 5 berättar klienterna att de upplever ibland det utmanande att komma fram med sina åsikter och synpunkter. I artikel 9 berättas det att klienter kan uppleva att sakerna som behandlas kan vara svåra att förstå, med svåra begrepp, och därför inte alltid uppfattar vad det är som behandlas. Det framkommer också att klienterna får information om de själva är aktiva och frågar professionella.

Resultatet i artiklarna 1, 3, 5 & 9 visar att klienterna anser att de inte får tillräckligt med information gällande ärendena som skall behandlas under möten. Klienterna i artikel 1 säger att de inte heller alltid har tillräckligt med tid att förbereda sig för viktiga möten. Dessutom känner klienterna att de inte har tillräckligt med tid för att förbereda sina åsikter för att framföras. I artikel 3 upplevde klienterna dessutom att en del av den informationen som behandlades var felaktig. I artikel 5 berättar klienterna att de upplever att de blivit hörda och haft möjlighet att påverka i vissa fall, men har även negativa upplevelser där deras åsikt inte haft någon betydelse gällande beslutet. I artikel 2 upplever klienterna att deras åsikter inte påverkar beslutsfattandet tillräckligt. Medan i artikel 5 framkom det upplevelser om att arbetarna inte tar tillräckligt i beaktan åsikter eller så görs besluten istället för dem. Klienterna hade även önskat om att få mer information. I artikel 7 beskrev klienterna situationer där deras åsikter och synpunkter hade tillfrågats, men upplevde att allt var redan bestämt gällande saken som behandlades. I artikel 1 & 2 är klienterna inte medvetna om sina rättigheter gällande placeringen.

Enligt artikel 5 berättar klienterna att de skulle vilja få mera information gällande sin situation. Klienterna var också intresserade av deras möjligheter gällande framtiden. I

artikel 8 berättas att genom att delta i utarbetandet av sin egen klientplan har barnen fått berätta om sin egen vardag, vara med om att sätta upp och utvärdera mål. Att prata om och vara delaktig i sina egna angelägenheter ökar ett barns delaktighet och tillgång till information. Resultatet visar att äldre barn är oftast mer aktiva och intresserade av att delta i beslutsfattandet.

I artikel 3 upplever klienterna att vuxna diskuterar deras ärenden utan klientens närvaro. Dessa erfarenheter är ofta kopplade till en felaktig förståelse för hur systemet egentligen fungerar och vem det är som bestämmer. I artikel 5 har klienter varit besvikna efter att beslut har gjorts utan att fråga deras åsikt.

I artikel 2 tas det upp att en viktig del av kommunikationen är vilken typ av information som förmedlas åt klienten. Klienterna förväntar sig att de skall bli informerade om sina rättigheter till vård och att de skall få praktisk information samt råd som kan hjälpa dem vidare i sin situation. Artikel 1, 2 & 5 klienterna upplever att de inte fått tillräckligt med information gällande deras situation. I artikel 5 berättades det att det var oklart gällande orsakerna för omhändertagandet av föräldrarna eller placerade utanför hemmet. I artikel 3 framkom det av klientens syn att en del av information som delades var felaktigt. Det kan bero på olika perspektiv mellan professionella och klienterna gällande problemförståelse och riskbedömning. Klienterna kan uppleva att situationen inte är så allvarlig som vuxna ser saken. I artikel 10 framkommer det att då perspektiven och synpunkterna skiljer sig från varandra är det via dialog som de möts. Artikel 9 Det är viktigt att ge klienten information om omhändertagandet samt om deras eget liv.

I artikel 9 berättade socialarbetarna som deltog att klienter väldigt ofta tar eget initiativ och ringer upp sina socialarbetare, och föreslår träffar. Oftast vill klienterna få information gällande sin barndom, varför de är omhändertagna och när de möjligen får returnera hem.

I artikel 2 upplever klienterna att de inte har tillräckligt med valmöjligheter, och därför deltog de inte aktivt i processen. I artikel 5 framkommer det att klienterna ofta ville välja hurdan roll de har i mötet, mellan att delta aktivt i beslutsfattandet eller att vara mer passiv

och lyssna vad som diskuteras. Resultatet i artikel 4 tar upp att professionella bör respektera klientens viktiga gemenskaper och intressen på ett sådant sätt där man erbjuder andra alternativ och möjligheter som stöder klientens tillväxt och utveckling.

Artikel 4 Gemensam verksamhet beskrivs som rehabiliterande samt delaktighetsfrämjande verksamhet inom institutionsvården, där klienten får delta i verksamheten enligt sin egen vilja. Klienten kan delta i den gemensamma verksamheten som sig själva och bli accepterade i gemenskapen. Dessa tillfällen ger klienten en trygg omgivning för att öva tillhörigheten inom grupper. Klienterna berättar i artikel 6 att vuxna har mera tid åt dem under gemensamma resor. Klienterna upplever att ställningen tillfälligt jämnlikades mellan dem som barnskyddsungdomar och arbetarnas auktoritetsställning. Dessutom möjliggör gemensam verksamhet att bryta ner vardagliga rutiner och strukturer, som är en av de bästa aspekterna av utflykter, eftersom det skapar en speciell arena för interaktion som stödjer delaktighet. I artikel 6 upplever klienter att maktpositionen ändras under resor till en mer öppen dialog mellan klienter och vuxna, där vuxna hoppar med i diskussioner och delar med sig sina egna upplevelser och erfarenheter. I artikel 1 ordnas det dagliga husmöten för att sammanföra klienter och personal. Under husmöten diskuteras veckoplan, gemensamma aktiviteter, allmänna regler samt beteende. Gemensamma husmöten ansågs vara nödvändiga ur både vuxnas och klienternas perspektiv. I artikel 7 lyfts det fram att det är ett bra sätt att öka upplevelsen av delaktighet med att ta med klienterna i planeringen av gemensam verksamhet.

I artiklarna 1, 2, 5, 8, och 9 framkommer det att klienterna har i vissa fall valt att inte delta i möten gällande deras angelägenheter. Även i sådana fall får klienten presenterat sina ärenden via någon vuxen. Professionella kan till exempel iförhand diskutera och gå igenom vad som kommer att tas upp under mötet, för att reda ut hurdan klientens åsikt är. I artikel 8 framkommer det inte att barnet fått själv välja deltar hen i mötet, eller har man förväntat att hen skall delta och därför kommit på plats. I artikel 8 & 9 berättas det att delaktighet är även det att klienten har valt att inte delta ifall det är klientens eget beslut. Klienten kan ges möjlighet att inte delta i mötet. I artikel 10 tas det upp att klienten kan försöka undvika ett svårt diskussionsämne eftersom hen inte vill erkänna för sig själv att det har hänt. Artikel 4 handlar om att professionella bör ge rätt information om

klientens rättigheter för att uppnå en upplevelse av delaktighet. Det förväntas av klienterna att de skall delta och vara delaktiga i olika möten, fastän klienten inte kanske förstår vad mötet gäller. Därför bör klienterna informeras tillräckligt om sina rättigheter, och se till att hen förstår vad som kommer att behandlas. Om klienten inte förstår något gällande det som kommer att behandlas är det viktigt att professionella ser till att tydliggöra detta åt klienten samt förklara orsaken varför detta behandlas. I artikel 8 berättas det att klienten får en hel del information gällande sin bakgrund, placeringen och situationen genom att delta i klientplaneringen. Detta poängteras vara viktigt eftersom klienten då kan kartlägga sin egen situation. Informationen som klienten ges ökar även chansen till delaktighet.

7.2 Delaktighet ur professionellas perspektiv

I denna kategori presenterar forskningarna delaktighet ur professionellas perspektiv. Resultatet innefattar detta bland annat den professionellas bemötande av klienten, lita på och ge ansvar åt klienten och hur kan den professionella synliggöra klientens åsikter.

I Artikel 7 tas det upp att interaktionen mellan klienten och vuxna som viktigaste elementet för delaktigheten. Det är professionellas uppgift att skapa förutsättningar för denna interaktion och möta klienten inte bara som klient, utan som person. I artikel 9 beskriver deltagarna delaktighet som aktivitet där delaktighet är diskussion, lyssnande, olika aktiviteter, uppbyggande av tillit samt stödande och uppmuntrande av klienten. Artikel 6 tas det upp att känslan av delaktighet byggs upp med förtroende, uppskattning och samhörighet, genom ömsesidig dialog där vuxna deltar och delar egna upplevelser med klienterna. I Artikel 2 berättar klienter att de uppskattar att bli bemötta som vuxna. Detta ger dem känsla av kontroll samt ägarskap med att få åsikterna hörda. Artikel 4 lyfter fram att det är även viktigt att erbjuda klienten känslan av samhörighet, där hen har sin egen roll och blir sedd som sig själv. Professionellas stöd skall vara individuellt och innebära planerande tillsammans. Deltagarna beskriver sig som stödpelare åt klienterna, så länge att klientens egna kompetenser utvecklas så väl att hen klarar sig och får möjligheten att delta i samhället självständigt. Artikel 3 visar att realistiska mål innebär viss delaktighet i skolan, drogbehandling och att ha ett strukturerat liv. När klienten börjar formulera dessa mål

värdesätter professionella deras insats och samarbetar för att hitta bästa lösningen för att nå målen.

I artikel 2 berättas att klienter deltar aktivare i planeringsprocessen ifall de känner för sig att vuxna känner igen dem och svarar på deras unika behov. Artikel 3 stöder detta med att vuxnas intresse för klienten stöder delaktigheten. Deltagarna i artikel 4 anser att klientens äkta bemötande och närvaro skapar grunden för delaktigheten.

I Artikel 4 lyfts det upp att bemöta klienten individuellt ger känsla av delaktighet. Professionella bör visa sitt intresse för klienten, genom att fråga åsikter av klienten. Möjliggöra en trygg omgivning för uppväxt och övning av interaktion samt för utrym för utveckling. Klienten bör uppleva meningsfullhet, bli sedd samt hörd. Det är viktigt att professionella förstår klientens individuella situation i ungdomsvärldens sammanhang. I artikel 9 beskrevs delaktighet som att möta klienten på ett sätt som vanligtvis är samtal och lyssna samt reflektera tillsammans. Även valet av platsen för mötet eller träffen spelar stor roll. Platsen bör vara lugn men också hemtrevlig.

Artikel 7 poängterar att för att klienten skall kunna engagera sig och vara motiverad för samarbete måste hen uppleva bli lyssnad som expert i sitt liv. För att delaktigheten skall uppnås bör professionella ha tolerans mot osäkerhet samt ofullständighet. Man måste även kunna lita på klientens förmåga och vilja att utveckla sin egen situation. I Artikel 6 visar resultatet att professionella bör dela med sig sina egna erfarenheter med klienterna för att minska maktklyftan och öka delaktigheten.

I artikel 4 tas det upp att barnskyddets stigma och klienternas fördomar gör arbetet svårare. Deltagarna påpekar att det är därför viktigt att fokusera på det egna engagemanget i bemötandet av klienten, och på vilket sätt som hen tas med i verksamheten för att öka känslan av delaktighet samt viljan att påverka. Artikel 10 behandlar att, då klienten blir hörd och beaktad ger det möjlighet att öka självkänedom. Klienten får positiv feedback och lär sig ta ansvar för sitt eget liv. Genom att förstärka delaktigheten hoppas man att klienten ska lära sig om orsak-verkan-sambandet och förstå att deras egna åsikter har betydelse och att vuxna är intresserade av deras frågor.

Resultat i artikel 4 tar upp att delaktighet handlar om att få möjligheten att vara med om att påverka. Professionella bör sträva till att skapa upplevelser av delaktighet och ge möjligheten åt klienten att delta i verksamheten på sitt eget sätt. Klienterna är intresserade i möjligheten att påverka och bör därför inte lämnas utanför beslutsfattandet. Dock bör man uppmärka att klienten inte kanske vill vara med om att påverka på det sättet som professionella vill. Det kan leda till att klienten upplever att hen inte får sin vilja igenom och därför inte känner sig delaktig. Då delaktigheten uppnås med klienten är det lättare att ge ansvar åt hen. Då upplever även klienten att hens åsikter och verksamhet har betydelse samt mening. I artikel 9 berättar deltagarna att det som socialarbetare oftast frågar klienten vad de vill att skall diskuteras och strävar efter att behandla viktiga ärenden ur klientens perspektiv. Samtidigt kan socialarbetaren få information av barnet. I artikel 1 ges klienter möjlighet att påverka vardagliga saker under dagliga husmöten. I artikel 2 uttryckte klienterna att då de får valmöjligheter samt göra val får de en tillfredsställande känsla med tjänsten.

I artikel 9 berättar deltagarna att de inte alltid är medvetna om vad klienten redan vet gällande sin situation eller om orsaker för omhändertagandet. Artikel 3 konstaterar att analysen av ungas erfarenheter visar att det finns flera hinder för deras delaktighet inom trygg placering. T.ex. Byte av handledare och vårdpersonal skapar hinder i relationellt förtroende och kontinuitet, som leder till utmaningar i tillgång till samarbete samt åsikter för att hitta hållbara lösningar. Resultatet i artikel 5 stöder detta med att byte av socialarbetare upplevs regelbundet som negativt av klienterna. I artikel 10 lyfts det upp att på grund av klientens bakgrund kan attityden till sitt eget liv och modet att prata om sina saker variera mycket. Klienterna är kanske inte vana med att deras åsikt spelar roll. Klienterna kan vara vana med att någon alltid talar istället för dem och upplever det därför svårt att uttrycka sin egen åsikt. Artikel 4 poängterar att då man arbetar inom barnskyddets institutionsvård måste man komma ihåg att ha tålamod. Professionella kan inte förvänta sig eller kräva för mycket på en gång av klienten som växer och bygger upp sin identitet. Det är acceptabelt att allting inte går som planerat och att det tas steg tillbaka i processen.

Resultatet i artikel 10 visar att förstärkande av klientens delaktighet gör det möjligt för professionella att växa och förstå barn- och behovsbaserade arbetsmetoder och ger möjlighet till genuin interaktion. Vuxna lär sig förstå barnet bättre och klienterna för möjligheten att bli genuint hörda. I artikel 3 sägs det att klienten kan uppnå känslan av delaktighet genom lyckad interaktion med vuxna. Artikel 4 för fram att delaktighet är en känsla som klienten kan nå under god interaktion med en vuxen. För att nå en interaktiv dialog bör professionella bör ge utrymme åt klientens åsikter och lyssna på vad hen har att säga. Artikel 2 såg att öppen kommunikation om alternativ, förväntningar och processen stärkte utvecklingen och samarbetet mellan klienten och professionella. God och fungerande kommunikation mellan klienten och personalen ledde till högre mötes närvaro samt till diskussion under tillfällena.

Artikel 7 & 8 tar upp att klientens åsikter samt önskemål bör upp märkas, ju mer betydelsefull lösningen är desto mer måste åsikten tillmätas. Det poängteras att det är även beskrivet i barnskyddslagen att man skall ta i beaktan klientens önskemål och åsikter med hänsyn till ålder och utvecklingsnivå. Det kan i vissa fall uppstå konflikter om detta eftersom klienten inte alltid kan uppskatta sin situation eller vet vad som är för barnets bästa, eller av någon orsak inte bryr sig. I dessa fall måste professionella ingripa och vägleda klienten att göra rätt och fatta bästa beslut för sig själva. I Artikel 10 påpekas det att det är viktigt för professionella att synliggöra klientens egen syn på sina behov och mål. I artikel 4 ansågs egenhandledares roll öka klientens delaktighet genom att samspelet är konfidentiellt, tryggt och jämlikt. En sådan relation ansågs hjälpa klienten att uttrycka sina åsikter mer samt mer sanningsenligt, var egen handledaren kan fungera som en länk mellan klienten och familjen, skolan eller fosterhemmet.

I artikel 8 framför man att synliggörande av klientens tankar och åsikter är ett sätt att skapa delaktighet och synliggöra detta. Klientens delaktighet kan synliggöras genom dokumentation, så att hans egna tankar och åsikter framkommer. I artikel 10 oroade deltagarna sig över hur de för barnets delaktighet tillräckligt synligt i dokumentationen. I Artikel 1 upplevs det att det finns mycket ansträngningar kring det att få klientens synpunkter skriftligt med i rapporteringen.

I artikel 1 sägs det att tillhandahållande av nödvändig information på ett åldersanpassat sätt är väsentligt för att säkerställa att barn och unga har en röst i frågor som är relevanta för deras liv. I artikel 3 konstateras det att en del av informationen kan vara skadligt för klienten och väljs därför att inte tas upp då klienten är närvarande. Dock att informationen kan vara skadligt kan underhållandet av denna information påverka klientens möjligheter att påverka beslut. I artikel 5 poängteras det att fastän det kan vara tungt eller jobbigt för klienten att få information är det ändå ytterst viktigt att dela den. I artikel 9 nämner deltagarna skyddande delaktighet. Med det menar socialarbetarna att de vill skydda klienten från skadlig information eller för att upprätthålla lojaliteten mot viktiga personer för klienten.

Artikel 4 betonar att för att delaktigheten skall möjliggöras för klienten på bästa möjliga sätt måste man arbeta tillsammans med familjen för klientens bästa. Artikel 7 konstaterar att föräldrarna upplevde att de kunde påverka angelägenheterna och målsättningen för placeringen gjordes tillsammans med dem. I artikel 9 berättar deltagarna att allt för ofta tar föräldrarna över möten och närmar sig ärendet ur deras synvinkel som leder till att diskussionen förs kring deras saker och önskemål. Artikel 10 Att stärka delaktighet kräver också en förtroenderelation och att skapa en sådan kan vara utmanande om klientens nära anhöriga förhindrar detta genom att hindra klienten att prata om sina angelägenheter. Artikel 9 betonar att för att förverkliga/ möjliggöra klientens delaktighet på bästa sättet önskar socialarbetarna mer resurser i arbetet. I artikel 10 upplever deltagarna att de har brist om tid gällande förstärkandet av enskilda klientens delaktighet. Det beror på om det samtidigt finns flera krävande klienter som behöver vuxnas tillstånd och övervakning. I artikel 2 framkommer det att klienterna skulle behöva mera tid med tanken om att växa upp, samt att vården tar slut. Artikel 4 konstaterar att en fungerande arbetsgrupp stöder klientens delaktighet. Det att professionella binder sig till delaktighetsfrämjande arbete är beroende av arbetaren individuellt, och att hela arbetsgruppen fäster sig i detta.

Sammanfattning av resultatet:

Tabell 3. Resultatöversikt av resultatet i denna studie.

8 DISKUSSION

I detta kapitel diskuteras resultatet samt metodvalet för arbetet. Diskussionen avslutas med förslag till vidare forskning samt slutord.

Resultatöversikten, tabell 2 presenterar en sammanfattning av viktigaste synpunkter som framkommit i forskningarna gällande detta arbete.

8.1 Resultatdiskussion

Frågeställningen för detta arbete är *Hur kan delaktighet främjas inom barnskyddsinstitutionensarbete: 1. Ur klientens perspektiv? och 2. Ur professionellas perspektiv?* Genom att arbetets resultat har kommit fram inser vi att frågeställningen blir besvarad och är relevant. Teoretiska referensramen stöder vårt resultat. Det finns mycket likheter i materialet som framkommer i resultatet samt referensramen. Resultatet tyder på att vår teoretiska referensram har varit tillräckligt bred och givit oss en djupare insikt i ämnet delaktighet och hur detta kan främjas. Detta har hjälpt oss att skilja relevant och icke relevant information vid uppsökningsprocessen av forskningarna.

I resultatet av vårt arbete kommer klientens upplevelse av delaktighet mycket upp och olika faktorer som bidrar till detta. Delaktighet kan förekomma inom institutionsarbete på många olika sätt. Klienten samt den professionella upplever delaktigheten ur deras egna individuella perspektiv. I Thomas (2002) undersökning visar det sig att vuxna ofta ser på situationen samt möjligheten till förändring från ett längre perspektiv, medan barnens fokus ligger i det som är aktuellt och inte kanske därför förstår vad eller varför något krävs. I resultatet framkommer det att när den professionella gav ansvar åt klienten i beslutsfattandet eller möjligheten att påverka, kände de sig oftast mer delaktiga och fick en tillfredställande känsla av vården.

Delaktighet är en av de viktigaste värderingarna inom arbete med barn och unga och är även lagstadgat enligt Social och hälsovårdsministeriet (2020). Det som påverkar klientens känsla av delaktighet enligt Tiira (2021) är bland annat hurdan relation klienten har med den professionella. Tjersland (2011) lyfter fram att en relation mellan den professionella och klienten byggs upp stegvis. Relationer som är mer positiva mellan klienten och professionella brukar oftast resultera i bättre delaktighet. Klienter vill också enligt Tiira (2021) vara mera med i olika beslutsfattanden och påverka sin situation då relationen mellan klienten och professionella är bra. Enligt Jussila (2014) var även fritidsaktiviteter

som olika hobbyn och att träffa kompisar viktigt för klienten i samband med känsla av delaktighet.

I resultatet kom det fram att klienterna kunde påverka sin delaktighet genom olika mötestillstånd där de fritt kunde berätta om sina tankar och åsikter gällande ärenden som påverkade deras tillvaro på en institution. Hart (1992) stöder detta med sin studie, där i de sista stegen barn ges mer möjlighet att påverka beslutsfattandet. Det visade sig även i resultatet att klientens delaktighet främjas bäst då hen själv är aktiv angående egna angelägenheter. Det betyder att klienten bör visa intresse samt delta i möten angående sitt eget liv och beslutsfattande. Det visade sig dock i hälften av forskningarna att klienterna väljer väldigt ofta att inte delta i möten gällande deras ärenden. Samtidigt i samma forskning berättar klienter att de inte får tillräckligt med information och att deras åsikter inte tas tillräckligt i beaktande. Tiira (2021) tar upp i sin forskning att då barn upplever att de inte är tillräckligt informerade eller känner att deras åsikter inte har betydelse väljer de lätt att inte delta.

Saker som även påverkade delaktigheten var enligt Jussila (2014) trygghetskänslan hos klienten. Då klienten kände sig trygg på en institution och med personalen påverkade det delaktigheten positivt. Eronen & Laakso (2016) poängterar att för att klienten skall känna sig delaktig och att hen kan påverka sin miljö måste hen kunna känna sig trygg. Enligt Thomas (2002) var det viktigt för klientens delaktighets känsla att i olika beslutsfattande processer att bli hörd och få stöd bland andra kriterier som definierade ett bra mötestillstånd. I resultatet kom det fram att då klienten kände att dessa kriterier uppfylldes så resulterade det oftast i en ökad känsla av delaktighet hos klienten. Då klienten befinner sig trygg i omgivningen med professionellas närvaro på institutionen är det mera sannolikt att känslan av delaktigheten främjas. Jussila (2014) betonar i sin undersökning vardagsaktivitetens och omsorgens betydelse för att skapa känslan av trygghet. Professionella som lyckas skapa en meningsfull relation med klienten som uppbyggs av tillit, respekt samt öppen interaktion var mera sannolika att främja känslan av delaktighet. Vuxna bör visa intresse genom att fråga klientens åsikter gällande personliga situation samt önskemål. Tiira (2021) lyfter fram i sin undersökning att en positiv och uppmuntrande relation

mellan den professionella och klienten ledde till ökad deltagande av klienten i beslutsfattandet.

I resultatet av studien kom det fram att vuxnas bemötande och hur de förhåller sig till sina klienter är en viktig sak som påverkar delaktigheten. Professionella fick bättre resultat i delaktighetskänsla hos klienterna, då de behandlade klienterna individuellt med sina individuella utmaningar och bakgrunder. Thomas (2002) påpekar att klienterna önskar att få sina önskemål och åsikter hörda men vill ändå att en professionell skall vara med dem i olika situationer där beslut fattas. Då den professionella bemötte klienten på ett bra sätt kunde det skapa bättre relation och därmed påverka känslan av delaktighet hos klienten. Thomas (2002) nämner i sin studie att det hade en positiv effekt hos klienten då hen fick vara med i olika beslutsfattande processer. Dock som Tiira (2021) nämner så påverkar åldern ofta hur den professionella ser på klienten som en helhet. En yngre klient som inte enligt den professionella ännu är tillräckligt mogen att fatta sina beslut får inte alltid delta i olika beslutsprocesser vilket kan minska på känslan av delaktighet.

Främjande av delaktighet enligt Hotari (2009) handlar om att involvera klienten i en process, som kan exempelvis vara då den professionella skall fatta beslut tillsammans med klienten. Hotari (2009) säger även att interaktionen som sker mellan den professionella och klienten är mycket viktig inom främjande av delaktighet. I resultatet kom det fram att klienter som upplevde en öppen interaktion där den professionella delade med sig sina egna erfarenheter och kunde lyssna på klientens åsikter hade en bättre delaktighets känsla.

Tid och tillräckliga resurser är även viktigt för främjande av delaktighet. Resultatet visar att då dessa två faktorer inte uppfylls, minskar det känslan av delaktigheten. Thomas (2002) undersökning visar att då man förbereder klienten för det kommande genom att informera och ge tid att fundera underlättar den professionella barnets deltagande samt delaktighet.

Främjande av delaktighet innebär enligt resultatet att klienterna skall uppleva känslan av tillit och respekt av den professionella. Hotari (2009) nämner att det är viktigt för den professionella att ha ett så jämlikt förhållande med klienten som möjligt. Hotari (2009)

menar med detta att den professionella inte skall använda sin maktposition fel utan försöka skapa en meningsfull relation med klienten för att kunna främja delaktighet. Delaktigheten framkommer främst som en känsla hos klienten att hen kan påverka sin egen levnadssituation på en institution. I Tiiras (2021) undersökning hoppades deltagarna på att få vara delaktiga i beslutsfattandet gällande sin egen situation men önskade även att de inte behöver göra besluten själv. I resultatet framkommer det att de professionella måste även kunna lita på att klienten vill ändra sin situation. Arbetet inom barnskyddet kräver tålamod och det är acceptabelt att det kommer baksteg i processen. Målsättningar måste vara realistiska och byggas upp tillsammans med klienten som upplevs möjliga att nå. Jussila (2014) påpekar i sin undersökning att många av de placerade barnen har knappt upplevt något liknande i sitt liv, gällande till exempel omsorg och beslutsfattande, som de går igenom under denna tid de är på barnskyddsinstitution. Resultatet i denna studie lyfter fram att i vissa fall kunde det dock hända att klienten inte själv på grund av sin livssituation eller personliga skäl är mottagande för den professionella stöd som erbjuds. Resultatet lyfter fram att oberoende av bemötandet kan klientens bakgrund påverka hurdan inställning hen har till den professionella, samt hurdan relationen kommer att bli mellan dem. Därför lyfts det även fram att öppen interaktion samt dialog har stor betydelse för främjandet av delaktighet. Professionellas roll är att fungera som stödpelare åt klienten så länge att klienten klarar sig av sina egna utmaningar och kan ta hand om sig inom samhällets normer.

I resultatet kom det även fram att alla klienter inte upplevde delaktighet på samma sätt. Vissa klienter kunde känna att det bara skapade flera problem när det förde fram sina egna åsikter och tankar. Det kom fram att vissa klienter upplevde att de inte hade tillräckligt med val eller möjligheter och därför inte ville delta i olika mötestillstånd där det kunde påverka sina egna angelägenheter. I Thomas (2002) undersökning upplever en del av deltagarna att de professionella inte litar på dem tillräckligt och har för strikta gränser, medan en del av klienterna anser att det är bra med begränsningar och litar på att de professionella gör det för barnets bästa.

8.2 Metoddiskussion

Allmän litteraturstudie valdes som metod för arbetet eftersom vi ansåg att det skulle ge oss en bredare möjlighet att besvara frågeställningen. Vi valde att inte avgränsa arbetet geografiskt samt inte heller till någon enskild barnskyddsinstitutions typ, för att hålla informationskällorna så öppna som möjligt, jämfört med om vi skulle ha valt göra en systematisk litteraturstudie. Arbetet skulle även kunna ha gjorts genom intervjuer, men vi ansåg att det är lättare att få en bredare inblick på helheten gällande frågeställningen via en allmän litteraturstudie.

Det mest tidskrävande och utmanande delen av metoden var litteratursökningen. Det fanns en hel del material och forskningar om barnskyddsarbete men som fokuserade sig på annat än vad vi var utefter. Det var krävande att hitta relevanta artiklar, som handlar om delaktighet inom barnskyddsinstitutionsarbete. Det tog tid att sortera vilka forskningar som passar bäst för vårt arbete. Vi ville dock att resultatet i forskningarna var såna som vi kan utnyttja och som vi får relevant information av.

En stor del av artiklarna som valdes för arbetet behandlade väldigt långt eller samma saker men från olika perspektiv. I vissa artiklar var fokuset mera i relationen mellan klienten och den professionella som togs upp som mest avgörande för att främja klientens känsla av delaktighet, medan i andra artiklar log fokus mera på betydelsen av olika arbetssätt som professionella använde och upplevelser av dessa. Detta kan tolkas som att sökning av artiklar samt urvalskriterier var lyckade, eftersom artiklarna var relevanta till frågeställningarna.

Det kan dock resultera i att resultatet i denna studie är missvisande då forskningarna inte strider emot varandra. Om arbetet inkluderade flera forskningar än tio (10), kan det hända att det skulle ha uppstått flera olika aspekter samt resultat vad främjande av delaktighet innebär. Dessutom behandlar den valda forskningen i stort sett professionellas aspekter och mer ytligt och allmänt klientens perspektiv. För att få en bredare samt mer relevant uppfattning om problemen som upplevs gällande delaktigheten borde man finna forskningar som går in på djupet av problemområdet.

8.3 Förslag till vidare forskning

Vi anser att delaktighet inom barnskyddet har under senaste åren undersökts relativt mycket, men vi skulle önska att forskningarna skulle vara mer specifikt inriktat i något delområde inom delaktighet. Detta kunde ge en djupare inblick på problemområden samt på det som är fungerande med delaktigheten. Vi vill se mera forskningar om hur delaktigheten syns samt upplevs i praktiken, mer konkreta upplevelser på individuell nivå och färre generaliserade forskningar för att få en realistisk bild.

I och med att resultatet tar fram att professionella och klienter har väldigt olika upplevelser gällande delaktigheten så krävs det att man går mer in på djupet vad som orsakar detta. Utmaningen med en mer fördjupande undersökning kan dock vara individualiteten med deltagarna. Detta kan lätt ge en felaktig bild, då klienterna säger att de upplever på ett sätt och professionella på ett annat, fast det i verkligheten kan bero på något helt annat, som t.ex. personkemi eller personlig situation. Resultatet kan dock ge en mer realistisk bild på hur delaktighet upplevs.

Det kunde vara bra om man forskade kring detta ämne mer och vad det verkligen innebär att främja delaktighet så att man skulle få mera specificerad information. Vi upplevde att materialet som vi samlade kunde besvara vår frågeställning men gick inte djupt in på själva ämnet. Därför tog vår samling av material upp en stor del av vår tid eftersom vi måste söka mycket material och exkludera det som inte var relevant. Man borde göra skilt upp mera konkret hur klienterna på institutionerna upplever sin delaktighet och vad är de professionellas syn på delaktigheten. Fastän vi lyckades hitta mycket bra material kändes det ändå ibland att det var bara en skrapning av ytan och att man kunde forska kring ämnet ännu mera.

8.4 Slutord

Detta arbete är ett beställningsarbete av Tölö barnhem, Barnvårdsföreningen i Finland rf. Det efterfrågades om social delaktighet i utvärdering av vården utom hemmet inom barnskydd. Vi valde att fokusera oss i temaområdet b) *Förverkligande av barns delaktighet på institution; hur kan barns/ungas känsla av delaktighet på institutionen främjas?*

Vi hade som tanke att lyfta fram vad delaktighet är, vad det innebär och hur det syns inom barnskyddsinstitutionsvård. Vi hoppas att detta arbete ger läsaren klarhet om delaktighet och kan användas för personal och varför inte även åt barnen på barnhemsinstitutioner för att främja och skapa förståelse om delaktigheten. Vi upplever att vi har besvarat vår frågeställning genom denna studie och har lyckats få fram viktig information gällande delaktighetsfrämjande arbete på barnskyddsinstitutioner samt ta upp vad delaktighet innebär ur klientens och de professionellas synvinkel.

Vi anser att vi har lyckats i detta arbete att utesluta våra egna erfarenheter samt lämna bort personliga åsikter som professionella i barnskyddsarbetet. Genom detta arbete upplever vi att vi fått en djupare inblick i vad delaktighet är, hur det syns i arbetet och hur delaktighet upplevs inom barnskyddsinstitutioner. Arbetet har gett oss kunskap om delaktighet i allmänhet, och fått oss att fundera på detta i ett större sammanhang hur delaktighet syns i socionomens yrkesroll.

KÄLLOR

- Arcada, 2014. God vetenskaplig praxis i studier vid Arcada, Tillgänglig: https://start.arcada.fi/system/files/media/file/2019-06/god_vetenskaplig_praxis_i_studier_vid_arcada.pdf. Hämtad: 2.12.2021.
- Backman, J., 2016, *Rapporter och uppsatser*, 3 uppl, Studentlitteratur, Lund.
- Barnskyddslag 13.4.2007/417 Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Barnskyddslag> Hämtad: 21.2.2022
- Eronen, T. & Laakso, R. 2016, *Lastensuojelun laitoshoidon kasvatukselliset ja kuntouttavat orientaatiot ja niiden vaikuttavuus*. THL. Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131499/URN_ISBN_978-952-302-780-0.pdf?sequence=1
Hämtad: 21.2.2022
- Forsberg C. & Wengström, Y., 2013, *Att göra systematiska litteraturstudier: Värdering, analys och presentation av omvårdningsforskning*, Natur & kultur, Stockholm
- Forskningsetiska delegationens anvisningar (TENK), 2019. *Etiska principer för humanforskning och etikprövning inom humanvetenskaperna i Finland*, Tillgänglig: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarviointin_ohje_2019.pdf?fbclid=IwAR1sTJP39vwICOyBuKT-bJXTEwGMBhC6h5nbNUTvpXeVCXkdWRl4zHtfp1_w. Hämtad: 2.12.2021
- Friberg, F., 2017, *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*, 3 uppl, Studentlitteratur, Lund.
- Hart, R., 1992. Children's Participation from tokenism to citizenship. *Innocenti Essays*, no. 4, ss. 1-41.
- Hotari, K-E & Oranen, M & Pösö, T, 2009, *Lastensuojelun Ytimissä*. Helsinki, Terveystien ja Hyvinvoinnin laitos.
- Institutet för hälsa och välfärd. 2021, *Barnskydd 2020, Statistikrapport*. Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142676/Lastensuojelu_2020.pdf?sequence=7&isAllowed=y Hämtad: 7.2.2022
- Institutet för hälsa och välfärd, 2020. *Handbok för barnskyddet, omhändertagande*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/handbok-for-barnskyddet/arbetsprocesser/omhändertagande> Hämtad. 7.2.2022
- Jaanisalo, E. 2020 *Emotionaalinen turvallisuus sijoitettujen nuorten elämäntarinoissa*. Tampereen yliopisto. Tillgänglig:

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/121528/JaanisaloElina.pdf?sequence=2&isAllowed=y> Hämtad: 8.2.2021

Jacobsen, D. 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion tillsamhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: studentlitteratur, 316 s

Jussila, J. 2014, ”*Mukavia ohjaajia ketkä kuuntelee mua jos jotain painaa mieltä*” – Nuorten käsityksiä hyvästä lastensuojelun laitoshuollosta. Tampereen yliopisto. Tillgänglig: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/95659/GRADU-1402573040.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtad 22.11.2021

Lunds universitet, 2021. *Examensarbete T10 läkarprogrammet: Göra litteraturstudie*. Tillgänglig: <https://libguides.lub.lu.se/c.php?g=297522&p=4551571> Hämtad: 29.9.2021

Social och hälsovårdsministeriet, 2020. *Deltagande och delaktighet, Del 1, utgångspunkterna för delaktighet i den nationella barnstrategin*. Tillgänglig: https://julkaisut.valtion-euvosto.fi/bitstream/handle/10024/162406/STM_2020_29_rap.pdf Hämtad: 4.12.2021.

Timonen- Kallio, E., Yliruka, L., & Närhi, P. 2017. *Lastensuojelun terapeuttisen laitospäivätoiminnan mallinnus*. THL. Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132319/Tyo%cc%88pa-peri_2017_23_netto%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y Hämtad: 23.2.2021

Thomas, N. 2002, *Children, family and the state, decision-making and child participation*. Stor-Britannien, The policy press.

Tiira, J. 2021, *Lasten ja nuorten osallisuus päätöksenteossa laitoshuollossa*. Itä-Suomen yliopisto. Tillgänglig: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/25124/urn_nbn_fi_uef-20210596.pdf Hämtad: 24.11.2021

Tjersland O . & al (red)(2011). *Allianser. Värderingar, teorier och metoder i socialt arbete*. Lund. Studentlitteratur. Del 2.

Artiklar

1. Brady, B., Kennan, D., Forkan, C., Tierney, E., Jackson, R. & Holloway, R. 2019, *The participation of children and young people in care: insights from an analysis of national inspection reports in the Republic of Ireland*. CHILD CARE IN PRACTICE 2019, VOL. 25, NO. 1, 22–36
2. Glynn, N. Mayock, P. 2019, “*I’ve changed so much within a year*”: care leavers’ perspectives on the aftercare planning process. CHILD CARE IN PRACTICE 2019, VOL. 25, NO. 1, 79–98

3. Henriksen, A-K. 2021, "It's my life they are talking about" – On children's participation in decision-making for secure placement. Department of Social Work, University College Copenhagen, Denmark, Qualitative Social work.
4. Ingraëus, R. 2021, *Osallisuuden tukeminen Nuortenyhteisö Otsolan intervallijak-solla – Työntekijöiden näkökulma*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Tillgänglig: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/507744/Ingraeus%2CRiikka.Opinna%CC%88ytetyo%CC%88..pdf?sequence=2> Hämtad: 5.1.2022
5. Jaatinen, S. 2014, *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus nuorten kokemuksista ja osallisuudesta lastensuojelussa*. Jyväskylän yliopisto. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/45137/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201501211154.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtad: 5.1.2022
6. Lahtinen, J. & Pekkarinen E. 2019, *Yhteensointuvia ja epäviireisiä kohtaamisissa lastensuojelussa – tutkimus osallisuudesta ja lastenkotien retkistä*. Yhteiskuntapolitiikka 85, THL. Tillgänglig: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/320132/YP2002_Lahtinen_Pekkarinen.pdf?sequence=1 Hämtad: 27.11.2021
7. Liiri, S. 2016, *KOHTAAMISIA – Toimivan asiakassuhteen kulmakivet lastensuojelun laitoshoidossa*. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Tillgänglig: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106401/Liiri_Satu.pdf?sequence=1&isAllowed=y Hämtad: 5.1.2022
8. Salmela, K. 2020, *Lapsen osallisuus lastensuojelun asiakassuunnitelmissa*. Helsingin Yliopisto. Tillgänglig: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/315545/Salmela_Katja_maisteritutkielma_2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y Hämtad: 29.3.2021

9. Sauramäki, S. 2015, *Lapsen osallisuus sijaishuollossa – lastensuojelun sosiaalityöntekijän ja lapsen vuorovaikutustilanteessa*. Tampereen yliopisto. Tillgänglig: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97229/GRADU-1433151399.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtad: 29.3.2021
10. Wagner- Nyman, N. 2018, *Asiakkaan osallisuuden vahvistaminen lastenkodin kirjaamisprosessissa*. Metropolia. Tillgänglig: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/156502/Wagner-Nyman_Nina.pdf?sequence=1 Hämtad: 29.3.2021

9 BILAGOR

9.1 Översiktstabell 1

Översiktstabell av insamling av material

Databas	Sökord	Resultat	Valda artiklar
Academic search complete (EBSCO)	”institutional child-care or out of home placement or foster home and child participation and involvement”, engelska artiklar, Scholary Journals, 2006-2021	18 resultat	3
Google Scholar	“osallisuus lastensuojelun laitoshoidossa”	2890 resultat	7

9.2 Översiktstabell 2

Översiktstabell av artiklarna som inkluderas i denna studie

Forskare	Artikel/undersökning	Publicerad	Temat	Resultat	Metod	Databas
1. Brady, B et. al. (2019)	The participation of children and young people in care: insights from an analysis of national inspection reports in the Republic of Ireland.	CHILD CARE IN PRACTICE 2019, VOL. 25, NO. 1, 22–36	Hur barn i vården ges möjlighet att påverka beslut i deras vardag, att delta i barnomsorgs-genomgångar, få information, utnyttja påverkans-tjänster och ha tillgång till en klagomålsmekanism.	Husmöten: för att sammanföra klienter och personal, för att diskutera gällande veckoplan, aktiviteter, regler och hur beteende hanteras. Noterades positiv feedback av dessa möten. Klienter uppmuntrades via möten att göra val gällande dagligt liv. Möjlighet att uttrycka åsikter. Möten gällande klientens ärenden: Även om barnet inte deltog (av egen vilja),	Sekundär data-analys. 40 st. HIQA-rapporter.	Academic search complete (EBSCO)

				<p>fick de sina åsikter presenterat av socialarbetare, egenhandledare eller familjemedlem. Klienter var med om att fatta beslut.</p> <p>Brister: Rapportering; ansträngningar i att få sina skriftliga synpunkter, inte alltid närvarande i barnomsorgsgranskningar, inte alltid kopia av vårdplan.</p> <p>Möten; inte tid att förbereda framföra sina åsikter. Inte tillräckligt med information om syftet eller för att besvara frågor relaterat till eget liv.</p> <p>Inte medvetna om sina rättigheter gällande omhändertagandet.</p>		
2. Glynn, N. & Mayock , P. (2019)	“I’ve changed so much within a year”: care leavers’ perspectives on the aftercare planning process.	CHILD CARE IN PRACTICE 2019, VOL. 25, NO. 1, 79–98	Ungas erfarenheter av eftervårdsplaneringsprocessen.	<p>Klienterna varit medvetna om slutbehandlingsmötet, alla har inte deltagit av egen vilja.</p> <p>Kommunikation: respekt/respektlöshet. God kommunikation ledde till mötesnärvaro och diskussion. Vad och hur kommunikation sker, klienter uppskattas bli bemötta som vuxna. Större känsla av kontroll och ägarskap genom att få sina åsikter hörda.</p> <p>Brister: Inte tillräckligt informerade av sina rättigheter.</p>	En kvalitativ longitudinell studie, intervju. 16 st. deltagare, klienter som lämnar vården.	Academic search complete (EBS CO)

				<p>Åsikterna ansågs inte påverka beslutsfattandet tillräckligt. Valmöjligheter saknades, som ledde till att klienter inte deltog aktivt i processen.</p> <p>Behövs mera tid med tanken att växa upp och att vården tar slut.</p>		
3. Henriksen, A (2021)	<p>“It’s my life they are talking about” – On children’s participation in decision-making for secure placement.</p>	<p>Department of Social Work, College Copenhagen, University College Copenhagen, Denmark</p>	<p>Hur barn och unga upplever att delta i beslut som handlar om säker placering.</p>	<p>Klienterna upplever att vuxna diskuterar om deras liv utan deras närvaro. Det upplevdes att en del av informationen som delades under möten var felaktiga. Det kan bero på olika perspektiv mellan vuxna och klienter.</p> <p>Det visar sig att byte av handledare och vårdpersonal skapar hinder i relationellt förtroende och kontinuitet, som leder till utmaningar i tillgång till samarbete samt åsikter för att hitta hållbara lösningar. Det visar sig att undanhållande av information hämnar i klientens möjlighet att påverka i beslutsfattande. Informationen kan vara avvikande eller skadligt för klienten.</p>	<p>Kvalitativ studie, intervju. Delta-gare: 9 st. klienter, 9 st. professionella och 28 st. rapporter.</p>	<p>Academic search complete (EBS CO)</p>
4. Ingraeus, Riikka (2021)	<p>Osallisuuden tukeminen Nuorten yhteisö Otsolan intervalljaksoilla – Työntekijöiden näkökulma</p>	<p>Metropolia Ammattikorkeakoulu</p>	<p>Hur man möjliggör ungas delaktighet och hur arbetarna kan bäst stödja ungas delaktighet under korta intervallperioder.</p>	<p>Det var lättare för klienten att delta ifall hen känner sig delaktig samt i en trygg miljö. Klienten kan uppnå känslan av delaktighet genom lyckad interaktion med vuxna. Bemötas individuellt ger en känsla av delaktighet.</p>	<p>Kvalitativ studie, intervju. Delta-gare: 6st. professionella,</p>	<p>Google Scholar</p>

				<p>Vuxna visar intresse för klienten. Möjliggör en trygg omgivning för tillväxt samt. En fungerade arbetsgrupp stöder klientens delaktighet. Skapa upplevelser av delaktighet. Klienten bör uppleva meningsfullhet, bli sedd samt hörd. Få möjligheten att delta i verksamheten på sitt sätt. Delaktighet uppbyggs i vardagliga människorelationer. Arbeta tillsammans med familjen för att förstärka delaktigheten. Egen handledares roll.</p> <p>Klienten bör informeras tillräckligt av sina rättigheter, och se till att hen förstår vad som behandlas.</p>	gruppintervju.	
5. Jaatinen, Suvi (2014)	Systemaattinen kirjallisuuskat-saus nuorten kokemuksista ja osallisuudesta lastensuojelussa	Jyväskylän Yliopisto	Hur ungas erfarenheter av barnskydd har studerats tidigare och vad unga har för erfarenheter av barnskydd och delaktighet i barnskydd utifrån tidigare internationella studier.	<p>Liknande resultat gällande upplevelser i olika länder runt världen.</p> <p>Upplevelser om att arbetarna inte tar tillräckligt i beaktan åsikter, beslut görs istället för dem, och för lite information ges gällande ärendet. Klienterna var besvikna ifall socialarbetaren hade gjort beslut utan att fråga deras åsikt. I vissa fall hade åsikten inte haft någon påverkan på beslutet.</p> <p>Klienterna har fått välja att vill de delta i möten eller</p>	Systematisk litteraturstudie. Materialet består av 18 st. artiklar.	Google Scholar

				<p>inte. I vissa fall har möten ordnats utan klienten.</p> <p>Det visar sig att klienterna inte fått tillräckligt med information, samt att de skulle vilja få mera information. Oklart gällande orsakerna för omhändertagandet.</p>		
6. Lahtinen, Jenni & Pekkarinen, Elina (2019)	Yhteisintuvia ja epävireisiä kohtauksia lastensuojelussa – tutkimus osallisuudesta ja lastenkotien retkistä	YHTEISKUNTA-POLITIIKKA 85 (2020):2	Interaktioner och delaktighet som byggs genom detta, med fokus i ungas delaktighet.	<p>Delaktighet byggs upp med förtroende, uppskattning och samhörighet genom förtrolig, ömsesidig dialog där vuxna deltar och delar egna upplevelser med klienterna.</p> <p>Att bryta ner vardagliga rutiner och strukturer är en av de bästa aspekterna av utflykter, eftersom det skapar en speciell arena för interaktion som stödjer delaktighet.</p>	Observationsstudie, intervju. Materialet består av 2 st. observationer under 2 olika resor. Intervjuer av 7st klienter och 3 st. professionella.	Google Scholar
7. Liiri, Satu (2016)	KOHTAAMISIA – Toimivan asiakassuhteen kulmakivet lastensuojelun laitoshoiossa	Kymenlaakson Ammatikorkeakoulu.	Relevanta faktorer för fungerande kundrelation inom barnskyddsinstitionsvård.	För att klienten skall kunna engagera sig och vara motiverad för samarbete måste hen uppleva bli lyssnad som expert i sitt liv. Klientens åsikter samt önskemål bör upp märkas, ju mer betydelsefull lösningen är desto mer måste åsikten tillmätas. Klienterna beskrev situationer där deras åsikter och synpunkter tillfrågades,	Delta-gande observation och tematiska intervjuer. Delta-gare: 7 st. klienter och 10 st.	Google Scholar

				<p>men upplevde att allt var redan bestämt.</p> <p>Interaktionen mellan klienten och vuxna tas upp som viktigaste elementet för delaktigheten.</p> <p>Ökad delaktighet har visat sig öka engagemanget och öka självkänslan. Det har till och med uppskattats öka medkänsla och socialt ansvar.</p> <p>Föräldrarna upplevde att de kunde påverka angelägenheterna och målsättningen för placeringen gjordes tillsammans med dem.</p>	professionella.	
8. Salmela Katja (2020)	Lasten osallisuus lastensuojelun asiakassuunnitelmissa	Helsingin Yliopisto	Hur barns delaktighet framkommer i barnskyddets klientplanen.	<p>Genom att delta i utarbetandet av sin egen kundplan har barnen fått berätta om sin egen vardag, vara med om att sätta upp och utvärdera mål. Att prata om och vara delaktig i sina egna angelägenheter ökar ett barns delaktighet och tillgång till information.</p> <p>Resultatet av avhandlingen kan ses som att delaktigheten ökar med barnets ålder.</p> <p>Informationen som klienten ges ökar även chansen till delaktighet.</p> <p>Synliggörande av klientens tankar och åsikter är ett sätt att skapa delaktighet och synliggöra detta.</p> <p>Genom att hämta fram sina egna tankar och åsikter producerar klienten</p>	Kvalitativ studie, Innehållsanalys. Materialet består av 30 st. klientplaner.	Google Scholar

				information och ökar på så sätt sin egna delaktighet. Klientens delaktighet kan stödjas genom dokumentation, så att hens egna tankar och åsikter framkommer. Det framkommer inte i klientplanerna att har deltagandet i planen varit av klientens eget val.		
9. Saunamäki Sari (2015)	Lapsen osallisuus sijaishuollossa, lastensuojelun sosiaalityöntekijän ja lapsen vuorovaiikutustilanteessa.	Tampereen Yliopisto	Socialarbetarnas uppfattningar om barns delaktighet i fostervård, vad delaktighet är i interaktionen mellan socialarbetaren och barnet, hur socialarbetare skulle vilja arbeta för att uppnå barnets delaktighet.	För att förverkliga/möjliggöra klientens delaktighet på bästa sättet önskar socialarbetarna mer resurser i arbetet. Klientens delaktighet i samspelet med socialarbetaren består av aktivitet, icke-verbal kommunikation, indirekt överföring, skydd, tillhörighet till något och rätt till information. Det är viktigt att ge klienten information om omhändertagandet samt om deras eget liv. Delaktighet beskrevs som att möta klienten på ett sätt som vanligtvis är samtal och lyssna samt reflektera tillsammans. Klienter upplever att de inte får tillräckligt med information. Delaktighet är även det att klienten har valt att inte delta.	Kvalitativ studie, intervju. Deltagare 13 st. professionella.	Google Scholar
10. Wagner-Nyman	Asiakkaan osallisuuden vahvistaminen	Metropolia ammattikorkeakoulu	Öka barnens och vuxnas gemensamma förståelse gällande	Att förstärka klientens delaktighet upplevdes som viktigt, klienten blir hört och beaktat och det ger	Utvecklande av arbetsmetod.	Google Scholar

Nina (2018)	lastenkodin kir- jaamisproses- sissa.		delaktighet. Skapa en ny verksamhetsmo- dell för månads- bedömningen, vilket stärker klientens delak- tighet.	möjlighet att öka självkän- nedom. Genom att för- stärka delaktigheten hop- pas man att klienten ska lära sig om orsak-verkan- sambandet och förstå att deras egna åsikter har be- tydelse och att vuxna är in- tresserade av deras frågor. Det är viktigt att synlig- göra klientens egen syn på sina behov och mål. Att stärka delaktighet krä- ver också en förtroendere- lation och att skapa en så- dan kan vara utmanande om klientens nära anhö- riga förhindrar detta ge- nom att hindra klienten att prata om sina angelägen- heter. Svagheter med att stärka delaktigheten ansågs ge- nerellt vara att det finns mycket negativt i klienter- nas liv, och att ständigt framhäva dessa kans minska möjligheterna till positiv utveckling samt överbelastning.	Delta- gare: en barn- skydds- institut- ion i sin helhet.
----------------	---	--	--	---	---